

Taxa för försenings- och ersättningsavgifter
för bibliotekslån

5

2026UKFN27

Nämnden för utbildning, kultur och fritid

Datum
2026-02-05

Diarienummer
2026UKFN27 88

Taxa för försenings- och ersättningsavgifter för bibliotekslån

Förslag till beslut

Nämnden för utbildning, kultur och fritid fastställer Taxa för försenings- och ersättningsavgifter för bibliotekslån från 1 juli 2026.

Sammanfattning av ärendet

I *Härryda kommuns biblioteksplan*, fastställd av nämnden för utbildning, kultur och fritid den 17 december 2024 § 195, framgår att biblioteken ska arbeta med att främja läsning och tillgängliggöra litteratur för alla åldrar. Verksamheten arbetar på flera sätt med läsfrämjande insatser, men bedömer att förseningsavgifter för bibliotekslån inte bidrar till att realisera verksamhetens uppdrag.

Förvaltningen har kartlagt hur andra kommuner valt att hantera avgifter för bibliotekslån. Ett antal kommuner inom Göteborgsregionen (GR) och Sjuhärads kommunerna har valt att inte längre tillämpa förseningsavgifter, och sett positiva effekter såsom fler låntagare och minskad administration.

Det saknas tidigare politiskt beslut i Härryda kommun gällande avgifter för bibliotek. Förvaltningens förslag till taxa för försenings- och ersättningsavgifter för bibliotekslån innebär att endast ersättningsavgifter ska tillämpas.

Förvaltningen bedömer att föreslagen taxa stärker verksamhetens läsfrämjande uppdrag genom att underlätta fler bibliotekslån och öka tillgängligheten till bibliotekets tjänster för samtliga invånare.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 5 februari 2026
- Taxa för försenings- och ersättningsavgifter för bibliotekslån, 22 januari 2026
- Kartläggning av försenings- och ersättningsavgifter

Ärendet

I *Härryda kommuns biblioteksplan*, fastställd av nämnden för utbildning, kultur och fritid den 17 december 2024 § 195, framgår att biblioteken ska arbeta med att främja läsning och tillgängliggöra litteratur för alla åldrar. Verksamheten arbetar

på flera sätt med läsfrämjande insatser, men bedömer att förseningsavgifter för bibliotekslån inte bidrar till att realisera verksamhetens uppdrag.

Härryda kommuns biblioteksverksamhet tillämpar i dagsläget förseningsavgifter, barn, - och ungdomsmedia exkluderat, samt ersättningsavgifter vid förlorat eller skadat material. Det saknas dock tidigare politiskt beslut i frågan gällande avgifter för bibliotek. Förvaltningens förslag till taxa för försenings- och ersättningsavgifter för bibliotekslån innebär att endast ersättningsavgifter ska tillämpas.

Ur ett barnrättsperspektiv bedöms förvaltningens förslag till taxa främja barns tillgång till litteratur, eftersom barn och unga då kan låna böcker även i kategori vuxen utan oro för förseningsavgifter.

Kartläggning av försenings- och ersättningsavgifter

Förvaltningen har genom omvärldsbevakning kartlagt hur andra kommuner valt att hantera försenings- och ersättningsavgifter för bibliotekslån. Ett antal kommuner inom Göteborgsregionen (GR) och Sjuhäradskommunerna har valt att inte längre tillämpa förseningsavgifter, och sett positiva effekter såsom fler låntagare och minskad administration. Utanför GR var Falkenbergs kommun tidiga med att ta bort förseningsavgifter, vilket gjordes under 2020. De uppger att kommunens utlån har ökat med 11 procent sedan samma år.

Det förekommer variationer mellan olika kommuners låneregulverk; olika kategorier kan exempelvis benämnas olika, och vissa kommuner tar ut avgifter utifrån typ av media, och andra utifrån låntagares ålder. Härryda kommun tar ut avgifter baserat på typ av media.

Detta ärende omfattas av 4 § i nämndens reglemente där det framgår att nämnden får besluta om taxor och avgifter av mindre ekonomisk betydelse inom nämndens verksamhetsområde, vilket det handlar om i ärendet.

Ekonomiska konsekvenser

Intäkter som genereras av förseningsavgifter är av begränsad omfattning och bedöms inte påverka ordinarie budgetram.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att föreslagen taxa stärker verksamhetens läsfrämjande uppdrag, genom att underlätta fler bibliotekslån och öka tillgängligheten till bibliotekets tjänster för samtliga invånare.

Päivi Malmsten
Sektorchef

Susanna Eskilsson Juhlin
Verksamhetschef

Taxa för försenings- och ersättningsavgifter för bibliotekslån

Typ av media	Förseningsavgift per dag	Max förseningsavgift	Ersättningsavgift vid borttappad/förstörd media
Vuxenbok / annan media	0 kr	0 kr	300 kr
Snabblån (14-dagarslån)	0 kr	0 kr	300 kr
DVD-film	0 kr	0 kr	300 kr
Barn/ungdomsbok	0 kr	0 kr	100 kr
Tidskrift/pocketbok	0 kr	0 kr	50 kr

Kartläggning av försenings, - och ersättningsavgifter

Göteborgsregionen & Sjuhäradskommunerna

Urval

Kultur och fritid har gjort en kartläggning av andra kommuners avgifter för bibliotekens lånetjänster; hur de ser ut idag, och vad som motiverat förändring i förseningsavgifter. I kartläggningen ingick kommuner inom Göteborgsregionens och Sjuhäradsbygden. Många av de tillfrågade kommunerna har ingått samverkan gällande sin biblioteksverksamhet. Samverkan mellan biblioteken innebär bland annat att ett antal bibliotek samlas under samma regelverk, och därmed samma låneregler. Utöver kommuner inom Göteborgsregionen och Sjuhäradskommunerna har Falkenbergs kommun ingått i urvalet. Falkenbergs kommun inkluderades i urvalet då det framkom under kartläggningen att de är en av de kommuner som tidigt tog bort sina förseningsavgifter.

Biblioteken i väst (BiV)*	Ale, Kungälv, Lilla Edet, Orust, Stenungsund, Tjörn, Öckerö
Knallebiblioteken* (Sjuhäradskommunerna)	Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Vårgårda
Övriga kommuner inom Göteborgsregionen	Alingsås, Göteborg, Kungsbacka, Mölndal, Partille, Lerum
Övriga	Falkenbergs kommun

*Bibliotek i samverkan

Kungsbacka	För låntagare över 18 år	För låntagare över 18 år	Ja	-	
Lerum	Nej	Nej	Ja	Vill sänka tröskeln för att låna på biblioteken	
Kommun/-er Mölndal	Förseningsavgift Ja kategori vuxen	Förseningsavgift Nej kategori barn	Ersättningsavgift* Ja	Motivering för borttagande av förseningsavgifter	Kommentar
Falkenbergs kommun	Nej	Nej unga	Ja, förutom för media i kategori Ja	Ville uppmuntra till fler besökare under pandemin, minska administration Barnkonventionen samt undvika konflikter med administration för låntagare små belopp	Har ambition att ta bort ersättningsavgifter över för förseningsavgifter. lånekortsinnehavare upp till 18 år.
Biblioteken i Väst	Ja	Nej	Ja		
Knallebiblioteken	Nej	Nej	Ja, för låntagare över 17 år.		
Alingsås	Ja	Nej	Ja	-	Överväger att ta bort förseningsavgifter även för kategori vuxen.

Resultat

**Avgift för borttappad eller förstörd media*